

Hattyár Helga

I. Vályi András anyanyelv-pedagógiai konferencia

2009. november 28-án az Oktatási és Kulturális Minisztérium, a Magyar Nyelvtudományi Társaság és az ELTE Bölcsészettudományi Kara szervezésében ötödik alkalommal rendezték meg az anyanyelv-pedagógiai szakmai napot. Az idei rendezvény – amelyet körülbelül 150 pedagógus és 60 egyetemi hallgató tisztelt meg jelenlétével – azonban rendkívüli volt, hiszen a szakmai nap most alakult konferenciává. A plenáris előadásokat követően a résztvevők 34 előadás közül válogathattak, ezeket hét szekcióba sorolták a szervezők. Az új köntösbe bújtatott rendezvény új nevet is kapott: *I. Vályi András anyanyelv-pedagógiai konferencia*, mottója pedig egy Kazinczy Ferenc-től vett idézet volt: „A nyelv olyan, mint az ég íve a maga egymásba futó színeinek gyönyörű játékával.”

A rendezvénynek számos kiemelt támogatója volt: a Nemzeti Tankönyvkiadó, a Tinta Kiadó, a Trezor Kiadó és az LSK Hungária Kft. A konferencia további támogatói az Akadémiai Kiadó, az Argumentum Kiadó, a Dinasztia Tankönyvkiadó, az Élet és Tudomány, a Holnap Kiadó, az Interpress Magazin, a Kossuth Kiadó, a Magyar Nyelv, a Magyartanítás és a Maxim Kiadó voltak.

Dr. Kozma László, az Oktatási és Kulturális Minisztérium főtanácsosa nyitotta meg a konferenciát. Ezt követően az Őszi szakmai naphoz hagyományosan kapcsolódó, így az idén is meghirdetett anyanyelv-pedagógiai Ötletpályázat résztvevőit díjazták. Az Ötletpályázat harmincnégy indulójának több száz könyvet, valamint értékes könyvtalványokat osztottak ki a szervezők. A pedagógusok közül különdíjjal jutalmazták Czanikné Dezső Emőke, valamint dr. Málnási Ferenc munkáját; harmadik helyezést ért el Kerekesné Adorján Anikó, Kuti Judit és Parapatics Andrea; második helyen végzett Frankné Somogyi Zsuzsa, Kunkli Ferencné és Horváth Anikó; első díjban részesült Miklós Gáborné, Popovics Ferencné és Fodor Éva. A hallgatók versenyében harmadik helyen végzett a közös pályamunkát benyújtó Kajdi Alexandra és Kertész Attila, második lett Czékus Anita, az első díjat Fehér Katalin érdemelte ki.

1. kép

Dr. Kozma László, az Oktatási és Kulturális Minisztérium főtanácsosa megnyitja a konferenciát

A díjátadást a plenáris előadások sora követte. Elsőként dr. Kozma László tartott előadást *Nyelv és élet* címmel. Az előadó – a konferencia mottójára reflektálva és számos irodalmi klasszikust idézve – arra a megállapításra alapozta gondolatmenetét, miszerint a különböző nyelvek különbözőképpen osztják fel a színskálát, továbbá hangsúlyozta az egyes szavakhoz fűződő, azok hangulatához kapcsolódó emlékek megőrzésének fontosságát.

A második plenáris előadó dr. Vámos Ágnes, tanszékvezető egyetemi docens (ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar) volt, aki *A pedagógiai kultúra sokszínűsége* című előadásában a pedagógia aktuális kérdéseire irányította a résztvevők figyelmét. Bemutatta a *tanulás*, a *tudás* és a *kompetencia* fogalmának meghatározását, a tudás diszciplináris, illetve interdiszciplináris elrendezhetőségének problematikáját, továbbá azt, hogy honnan származik a tudás, és hogyan használható fel. A kérdésekre adható válaszok tárgyalásakor az előadó hangsúlyozta, hogy a tanulás támogatása során a kompetencia három összetevőjének: az ismereteknek, az attitűdöknek és a képességeknek nem szabad távol kerülniük egymástól. Az előadás utolsó pontjában dr. Vámos Ágnes a kultúra jéghegymodelljét ismertette, ennek során kiemelte azoknak az értékeknek, feltételezéseknek, gondolkodási és viselkedési mintáknak a rendkívüli fontosságát, amelyeknek nem vagyunk tudatában, és amelyek nem csupán az oktatási eljárások kidolgozására vannak hatással, hanem például az oktatási intézmények működésére is.

2. kép

Dr. Vámos Ágnes, az ELTE PPK tanszékvezető egyetemi docense

A harmadik plenáris előadást dr. Kiss Jenő akadémikus, egyetemi tanár (ELTE BTK, Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet) tartotta, aki felhívta a hallgatók figyelmét arra, hogy miközben úgy véljük, ismerjük Kazinczy Ferenc munkásságát, valójában klisékben gondolkozunk róla. Az előadó elsősorban művelődéspolitikusként határozta meg Kazinczyt, aki egy olyan korszakban fejtette ki tevékenységét, amelyben szükségessé vált a nyelv és a kultúra összefogása. Szintén a konferencia mottójához kapcsolódva dr. Kiss Jenő a nyelvi variabilitás fontosságát hangsúlyozta, amely mind a hétköznapi nyelvben, mind a szépirodalomban megfigyelhető. Az előadó kiemelte, hogy Kazinczy munkássága azt üzeni a mának, hogy törekedni kell a nyelvi sokszínűség megőrzésére, mivel ez által lesz versenyképes a magyar nyelv, továbbá arra buzdította a részt vevő pedagógusokat, hogy közvetítsék diákjaik felé, hogy a nyelv egyszerre az esztétikum hordozója és a tudományos ismeretek terjesztője. Végezetül kiemelte mind az anyanyelv művelésének, mind az idegen nyelvek tanulásának a jelentőségét.

A délelőtti programot Antalné dr. Szabó Ágnes (ELTE BTK Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet; Szak módszertani Központ) és dr. Nádor Orsolya (KGRE BTK, Magyar Nyelvtudományi Tanszék) előadása zárta, amely a konferencia névadójának, az eddig kevesek által és kevésbé ismert Vályi Andrásnak (1764–1801)

a munkásságát mutatta be. A tanári és a tudományos pályafutását Lőcsén kezdő tudós – aki korának jelentős író és költő személyiségei közül Kazinczy Ferencsel is ismeretséget kötött – 1791-ben a pesti egyetem akkor megalapított magyar nyelv és irodalom tanszékének lett a tanára. Számos munkája közül kiemelkedik az első magyarnyelv-tanítási módszertani kézikönyv, *A magyar nyelv tanításának és tanulásának alapvonalai* című munkája. Az előadók Vályi munkásságának bemutatását és méltatását rendkívül gazdag illusztrációs anyaggal tették még élvezetesebbé.

3. kép

Pillanatkép a Szövegértés és szövegalkotás szekcióból

A plenáris előadásokat követően a hallgatók hét szekcióban vehettek részt előadásokon és műhelyfoglalkozásokon. A *Beszéd és olvasás* című szekcióban a beszédfeldolgozás, a beszéd és az írás, az olvasásfejlesztés, a szövegértés, valamint a szókincs témakörében hallhattak előadásokat az érdeklődők. A *Szövegértés és szövegalkotás* szekció az alsó tagozattól egészen a szakképzésig tekintette át az adott kérdéskört, többféle szempont figyelembevételével. A szerkesztési és a helyesírási kérdésekre koncentráló *Írás és helyesírás* szekcióban nagy érdeklődés mutatkozott a helyesírási szabályzat készülő, 12. kiadásáról szóló előadás iránt, amelyet dr. Keszler Borbála professzor asszony tartott.

4. kép

Dr. Keszler Borbála professzor asszony előadása

A különböző magyar nyelvtani témakörök tanításának lehetséges modelljeit, módszereit, az egyes témakörök egymásba integrálhatóságának kérdéseit tárgyalta az *Anyanyelvi ismeretek és integráció* szekció. Az *Adaptív anyanyelvi nevelés* szekcióban többek között a siketek oktatásában hangsúlyossá váló jelnyelvi anyanyelvfejlésről és a cigány tanulók anyanyelvi nevelésének legfontosabb kérdéseiről hangzott el egy-egy előadás, valamint arról, hogy az adaptivitás hogyan alkalmazható az olvasástanítás során. Az *IKT alkalmazása* szekcióban öt különböző témakör érintésével az egyre népszerűbbé váló taneszköz, az interaktív tábla használatáról, a tábla segítségével végezhető feladatok összeállításáról szerezhettek fontos ismereteket és gyűjthettek hasznos ötleteket az érdeklődő pedagógusok. Akik pedig az *Anyanyelv-pedagógiai műhelyt* választották, öt olyan foglalkozáson vehettek részt, amelyek az anyanyelvi nevelés során alkalmazható kompetenciafejlesztő eljárásokat mutatták be.

5. kép
Interaktív táblás bemutató

A szekció-előadások után tankönyv- és eszközbemutatók következtek – két helyszínen. A bemutatókon szerepeltek az Akadémiai Kiadó, az Educatio, a Cartographia Tankönyvkiadó, a Dinasztia Tankönyvkiadó, a Holnap Kiadó, a Nemzeti Tankönyvkiadó, valamint a Tinta Kiadó kiadványai, termékei.

A rendkívül sokszínű, gazdag, tartalmas és nem utolsósorban kiválóan szervezett konferenciát Antalné dr. Szabó Ágnes zárta, aki végigtekintve az anyanyelv-pedagógiai szakmai napok történetén bejelentette, hogy a hagyományokhoz híven legközelebb két év múlva, azaz 2011-ben rendezik meg ezt a méltán népszerű eseményt – akkor már *II. Vályi András anyanyelv-pedagógiai konferencia* néven –, amelynek keretében újból meghirdetik a pedagógusoknak és az egyetemi hallgatóknak szóló Ötletpályázatot. Remélhetőleg a mostani résztvevők hírért viszik a konferenciának, és két év múlva még az ideinél is nagyobb lesz az érdeklődés az anyanyelvi nevelés fejlesztését, a legújabb anyanyelv-pedagógiai módszerek és vívmányok terjesztését szolgáló szakmai fórum iránt.

Hattyár, Helga: I. Vályi András anyanyelv-pedagógiai konferencia [1st András Vályi First-Language Pedagogy Conference]

Az írás szerzőjéről

Hattyár Helga

MTA Nyelvtudományi Intézet, Budapest, Magyarország

hattyar[kukac]nytud.hu

<https://orcid.org/0000-0001-7568-1232>